

ANKICA ČILAŠ ŠIMPRAGA

Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje
Ulica Republike Austrije 16, HR-10 000 Zagreb
acilas@ihjj.hr

OSOBNI NADIMCI U SEOSKOJ SREDINI NA PRIMJERU PROMINE

Na temelju terenski prikupljene građe u Promini obrađuju se muški i ženski osobni nadimci te se objašnjavaju osnovne sociološke značajke te dalmatinske seoske sredine. Tumači se leksičko podrijetlo i tvorbene značajke nadimaka te se donosi njihova semantičko-motivacijska razradba. Objašnjava se i pojava tzv. zamjenskih imena.

1. Uvod

Za ono što se u hrvatskoj onomastici naziva *osobnim nadimkom*, u dijalektima se rabe različiti nazivi, npr. *prišvarak*, *špicname* (najviše u Slavoniji, ali i drugdje), *sprdano ime* i *ruglo* (u bunjevačkih Hrvata u Mađarskoj), *nadime* (Promina) itd.

Što su osobni nadimci? Hrvatski onomastičar Petar Šimunović definira ih kao priimke koji se pridijevaju pojedincima uz njihovo osobno ime i(li) prezime (Šimunović 2003: 422). S obzirom na povijesnu pojavnost u antroponimijskom sustavu nastaju nakon prve determinacije, tj. kad osoba već ima svoje ime. Gledano i povijesno i s današnjega motrišta, oni su individualni antroponimi koji pripadaju neslužbenoj komunikaciji i neslužbenoj imenskoj formuli, a čak ni u njoj nisu obvezatni. Uvijek su motivirani najuočljivijim svojstvima svojih nositelja te najviše od svih antroponimijskih kategorija iskazuju odnos imenovatelja prema nositelju nadimka. Stoga ih često karakterizira afektivni naboj i jasna motivacija, tj. bolje od drugih antroponima čuvaju leksičku semantiku.

U svjetskoj onomastici o funkciji i razlozima nadijevanja nadimaka mnogo se pisalo i raspravljalo. Osvrnemo li se na slavensku onomastičku literaturu, uvidjet ćemo da je najčešće isticana funkcija prepoznavanja pojedinca (v. Antroponimia III u *Słowiańska onomastyka* I). Naglašava se da su s današnjeg motrišta (kad svatko ima osobno ime i prezime kao zakonom propisane antroponimijske

kategorije) nadimci antroponimi treće determinacije, koji ulaze u upotrebu nakon imena i prezimena. Prema Milici Grković (2002: 522) razlozi su nadijevanja nadimaka sljedeći:

- zaštita
- nadimci odmila – imena s ekspresivnom funkcijom
- izvan kuće često nadimci sa svrhom ismijavanja i ruganja
- nadimci koji služe lakšem prepoznavanju neke osobe izvan kuće.

Slovenski onomastičar Janez Keber naglašava još jedan važan aspekt: nadimci se često ne pojavljuju samo zbog potrebe za dodatnom identifikacijom pojedinca već i zbog mode.

S takvim se stajalištem ne moramo složiti ako uzmemo u obzir da nadimke u pravilu nadijevaju drugi, a “modu” izabire nositelj. Naravno, u svakoj društvenoj sredini nadimak služi dodatnoj identifikaciji, no kad govorimo o modi kao poticaju za nadijevanje nadimka, riječ je zapravo o tome da je u određenim društvenim skupinama poželjno imati nadimak te se on nadijeva kao potvrda pri socijalnoj inicijaciji i afirmaciji (npr. navijačke skupine, estrada, kriminalne skupine itd.).

Upotreba nadimaka osobito je moderna i poželjna u školama (v. Keber 2002: 533), zatvorenim sredinama u kojima se intenzivno druže vršnjaci i u kojima nastaju idealne okolnosti za bogato stvaranje nadimaka. O školskim nadimcima u Hrvatskoj pisala je Mira Menac-Mihalić, koja je proučavala elemente drugih sustava u nadimcima na leksičkom, fonološkom i tvorbenom planu. Među njima Mira Menac-Mihalić (1993: 57) razlikuje “prave” i “neprave” nadimke. Ti su drugi nadimci nastali tvorbenim procesima od prezimena ili osobnih imena.

Onomastičari ističu različitu sudbinu nadimaka u različitim sredinama. U gradovima oni traju kratko, najduže do kraja života njihovih nositelja (v. Grković 2002: 522), no u selima i drugim manjim sredinama osobni nadimci vrlo često pre-rastaju u obiteljske nadimke, koji se nasljeđuju. Dakle, osobni nadimci duže žive u manjim sredinama gdje mogu posve zamijeniti osobno ime i prezime i postati jedinstven znak za identifikaciju osobe (v. Korobar-Belčeva 2002: 517–518).

Također je važno istaknuti da nadimci nisu dani jednom za svagda, a mogu se dobiti u svakoj životnoj dobi te osoba može imati više nadimaka¹.

Povijesno gledano, nadimci su stara antroponimijska kategorija koju nalazimo u svim indoeuropskim jezicima. Mnogi su sačuvani u današnjim prezimeni-

---

¹ Navodimo neke primjere dvostrukih muških osobnih nadimaka u Promini: *Báčo // Číčo, Bájina // Ràdiša, Bân Lùkijân // Dúdle, Bíčo // Strúja, Bjônda // Púšonja, Bráčo // Glávonja, Gívan // Gávran, Íve Kosòvica // Kalájdžić, Kícija // Grgùćalo, Klépo // Píđa, Kòvāč // Púvalo, Pátíć // Kònzul, Sèdmić // Sàfet, Súrac // Làsūr, Vòlina // Gólonja*, a istog se nositelja naziva i trećim nadimkom *Vólonja*.

ma. Neke su motivacije i nadimačke strukture zajedničke mnogim jezicima. Npr. mnoga prezimena nastala od nadimka s istim semantičkim sadržajem nalazimo u raznim jezicima (sjetimo se samo jednog od najnavođenijih primjera u onomastičkoj literaturi: *Bilić* u hrvatskom jeziku, *Leblanc* u francuskom, *Bianchi* u talijanskom, *White* u engleskom, *Weiss* u njemačkom). Tu ne možemo govoriti o jezičnom posuđivanju i kalkiranju, već o tome da iste ili slične izvanjezične okolnosti rezultiraju pojavnošću imena iste motivacije. To vrijedi i za npr. prezimena motivirana nazivima zanimanja (npr. *Kovač*, *Kovačić*, *Kovačević* u hrvatskom, *Kuznjecov* u ruskom, *Smith* u engleskom, *Schmidt* u njemačkom).

Prvi nadimci u Hrvata potvrđeni su već u 9. stoljeću u pisanim dokumentima u Dalmaciji. Od najstarijih vremena nadijevaju se i pogrđni nadimci poput *Cacaunti* ('onečisti pomazane') i *Butadeo* ('svrzi Boga'), koji su zabilježeni u Splitu 1080. godine, a nisu bili tabuizirani niti nadimci motivirani intimnim dijelovima tijela kao što su *Trokurić* i *Pizdec* (nadimci iz sjeverne Hrvatske), te *Češiguz* i *Goriguzica* iz 13. stoljeća koji su zabilježeni u Dubrovniku (v. Šimunović 2003: 423).

2. Metodologija

Sva je osobnonadimačka građa koja se obrađuje u ovome radu, a riječ je o 422 muška osobna nadimka i samo 85 ženskih osobnih nadimaka, prikupljena u Općini Promini (Drniška krajina) u posljednjih desetak godina. U građi ima novih, "mladih" nadimaka čiji su nositelji još djeca, no pretežu oni stari nekoliko desetljeća koji su nastajali u prominskoj seoskoj sredini od vremena postojanja obiteljskih zadruga do vremena depopulacije Promine i intenzivnijega komuniciranja s gradskom sredinom. Nužno je i kazati da su prikupljeni oni nadimci kojih su se ispitanici uspjeli sjetiti i koje su htjeli reći nepoznatoj osobi, tj. istraživaču.

U dosadašnjim istraživanjima osobnih nadimaka u Hrvatskoj prevladava pristup koji se ponajprije usmjerava na semantičku klasifikaciju nadimaka, što jest vrlo složen posao (v. npr. Mandić 2000: 57–135), no izostaje detaljnije proučavanje njihova odnosa prema ostalim antroponimijskim kategorijama te barem djelomičan sociološki prikaz sredine u kojoj nastaju proučavani nadimci.

Naime, uz tvorbenu, etimološku i semantičko-motivacijsku raščlambu za razumijevanje nadimaka u kojoj sredini važno je barem u glavnim crtama poznavati tu sredinu u sociološkome i antropološkome smislu jer njezin vrijednosni sustav, tradicionalni obiteljski i društveni odnosi, vjerovanja i običaji, pa i gospodarska obilježja čine kontekst koji utječe na pojavu upravo onih nadimaka koje zatečemo u izabranom sredini.

3. Obilježja prominske seoske sredine

Sociološki gledano, specifičnost je prominskoga ruralnog društva da je još s početkom 20. stoljeća velik broj obitelji bio u sustavu zadružne organizacije i privređivanja, što znači da je u pojedinim zajednicama bilo čak 20-ak članova. Imajući na umu da je do tog vremena inventar službenih imena bio veoma sužen², za jasno razlikovanje već unutar jedne jedine obiteljske zadruge nadimci su postali nužnost. Kao razlog velike raznolikosti i prisutnosti osobnih nadimaka tomu treba pridružiti i činjenicu da su obitelji živjele u zaseocima, u kojima su svi stanovnici najčešće nosili isto prezime, te bi u nekim slučajevima nositelja iste službene imenske formule bilo po desetak i više. Nadimci su bili najekonomičniji način da se prevlada ta imenska identičnost.

Pritom bi se nadimak ili zamjensko ime³ nadijevali mlađem članu koji bi dobio isto službeno ime kao i neki stariji, i to najčešće u njegovoj najranijoj, katkad već u dojenačkoj dobi (nisu nam poznati slučajevi da je stariji član obitelji odnosno obiteljskih zadruga naknadno dobio nadimak zbog kojega mlađeg nositelja iste imenske formule).

U prošlosti je bitna značajka prominske seoske sredine bila i svojevrсна socijalna zatvorenost. Braćni su se partneri ponajprije birali u prominskim selima, a za one koji nisu uspijevali pronaći životnoga druga u Promini mislilo se da imaju određene nepoželjne crte, psihičke ili fizičke, ili su pripadali obiteljima koje su obilježene čime negativnim. Naravno, postojali su i pozitivni razlozi zbog kojih su se katkad vjenčavali s partnerima izvan Promine, npr. prijateljstvo ili kumstvo s nekim iz drugog kraja, no za pridošlice, uglavnom su to bile žene, uvijek se isticalo da nisu „naše“ te se naglašavalo da je osoba npr. *iz Kosova, s Miljevaca* itd., a nerijetko je podrijetlom pridošlice motiviran njezin nadimak, npr. *Bosanka*.

Usto, plodnost, porod i mnoštvo potomaka bili su visoko na vrijednosnoj ljestvici društvene skupine o kojoj govorimo. Bilo je tomu više razloga: više djece značilo je i veći gospodarski potencijal obiteljske zajednice, po formuli “više članova obitelji – više radne snage”, a djeca su vrlo rano postajala dio obiteljskog sustava privređivanja (kao pastiri i slično); zbog visoke stope smrtnosti djece bilo je društveno poželjno da žena bude sposobna izroditi mnogo djece; i naposljetku, žena je ta koja svojim porodom omogućuje nastavak loze. Upravo zbog toga žena koja nije rodila, a usto se nije nikad ni udavala, biva obilježena i nadijeva joj se osobito okrutan nadimak *Suvopička*⁴, koji nosi osudu i pogrdu te se, za razliku od

---

² v. Čilaš Šimpraga: Muška osobna imena u Promini, *Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, 37/2 (u tisku)

³ O nazivu *zamjensko ime* v. dalje u članku.

⁴ Ovu je temu književno oblikovao pisac Ivan Aralica u priči *Nenapisano na darovnici* (u zbirci priča *Svemu ima vrijeme*, 1967.).

mnogih drugih nadimaka koji upućuju na “mane” njihovih nositelja, poput *Gobeša*, *Cole* itd., taj nadimak nikad ne izgovara pred nositeljicom i djecom.

Uz navedene značajke bitno je reći i da je prominska sredina u prošlosti bila, a na neki je način i danas, vrlo patrijarhalna. Glava obitelji i onaj čija se volja morala poštovati bio je muškarac, dok je žena morala biti poslušna izvršiteljica zahtjeva koje je pred nju postavljao njezin otac ili suprug. O tome kako se odražavaju patrijarhalni odnosi u kategoriji osobnih nadimaka bit će više riječi u poglavlju O imenovanju žena.

4. O zamjenskim imenima u Promini

Na granici dviju antroponimijskih kategorija – osobnih imena i osobnih nadimaka – jesu tzv. zamjenska imena. U hrvatskoj onomastici to još nije prihvaćen naziv, no predlažemo ga kako bismo njime definirali neslužbena osobna imena koja se upotrebljavaju umjesto službenih, a za koja okolina najčešće ne zna da nisu prava imena njihovih nositelja. Stoga smatramo da su funkcionalno bliža nadimcima premda su strukturno prava osobna imena tipična za određeno područje.

Zanimljivo je da na prominskom području nismo naišli na potvrde za imenovanje žena zamjenskim imenima, što ne znači da takve pojave nema, naime u prikupljanju osobnih nadimaka uvijek moramo pretpostaviti nepotpunost građe, već da se zamjenska imena rjeđe nadijevaju ženama nego muškarcima. Kao što vidimo u tablici koja slijedi, u funkciji i zamjenskih i službenih dolaze u Promini uobičajena imena. Teško je utvrditi sve razloge njihova zamjenjivanja, no najčešće zamjensko ime ulazi u upotrebu kad se vršnjacima u neposrednom susjedstvu nadjene isto ime ili kad unutar iste obitelji žive imenjaci koji pripadaju različitim naraštajima, dakle riječ je o istim poticajima koje nalazimo i pri stvaranju osobnih nadimaka.

Tablica s primjerima zamjenskih i službenih imena

Zamjensko ime	Službeno ime		Zamjensko ime	Službeno ime
<i>Ánte</i>	<i>Máte</i>		<i>Gójko</i>	<i>Jòsip</i>
<i>Jāšan</i>	<i>Páško</i>		<i>Mìlan</i>	<i>Ánte</i>
<i>Rájko</i>	<i>Bránko</i>		<i>Sláve</i>	<i>Stânko</i>
<i>Stânko</i>	<i>Īvan</i>		<i>Stévo</i>	<i>Stípe</i>
<i>Šíme</i>	<i>Ánte</i>		<i>Šíme</i>	<i>Čédo</i>
<i>Žéljko</i>	<i>Ánte</i>		<i>Váso</i>	<i>Mírko</i>

5. Glavne crte prominskoga govora

Prominski govor pripada štokavskom narječju, i to njegovu novoštokavskom ikavskom ili zapadnom dijalektu. Okružen je sličnim govorima zapadnoga, ili mlađega ikavskoga dijalekta, a samo na zapadu dolazi u kontakt s istočnohercegovačko-krajiškim dijalektom. Kako se nakon Domovinskog rata u to područje zapadno od rijeke Krke doselilo nekoliko stotina Hrvata s Kosova, Prominci su u kontaktu i s torlačkim janjevačkim govorom. Što se tiče srpskog stanovništva koje je živjelo u nekoliko prominskih sela do kraja Domovinskog rata, a danas ih ondje živi manji broj⁵, ono nije govorilo (i)jekavskim novoštokavskim nego mlađim ikavskim, no u pojedinim se leksemima otkrivalo njihovo jezično podrijetlo. Npr. stariji su ljudi govorili *đěd, štògoc // štògod 'štogod', prošutra 'prekosutra'*, no poslije Drugoga svjetskog rata, a možda i prije, oni su uglavnom jezično asimilirani.

Navest ćemo samo glavne fonološke crte prominskoga govora koje se potvrđuju u analiziranoj onimijskoj građi.

1. Naglasni je sustav u prominskom govoru novoštokavski s naglascima *˘ ˘ ˘ ˘* te nenaglašenom dužinom i kraćinom. Distribucijska su pravila ista kao u standardnom jeziku.

2. Prominski se vokalni sustav sastoji od pet samoglasnika, koji dolaze u dugim i kratkim slogovima (*ī, ū, ē, ō, ā, i, u, e, o, a*), a u funkciji silabema pojavljuju se također i slogotvorni *ĩ* i *ŕ* (npr. osobni nadimci *Bírko, Vřžna*). Refleks je glasa jata ikavski (*díte, mlíko, dica, čđvik*; osobni nadimci *Mřsēc, Nřmi*), uz pokoji ekavizam tipičan za govore zapadnoga dijalekta: *cěsta // těsta, zěnica, křrěn, ozlédit*. Postojanje ekavskog (*Běli, Starěšina*) i jekavskog refleksa (*Đěd, Měđed*) u antroponimijskoj kategoriji osobnih nadimaka predstavlja elemente drugog sustava. Slijed *re* dolazi u osobnom nadimku *Rěbac* (apelativ *rěbac*), glagolu *rěst*, dok je *ra* sačuvano u glagolu *krăsti*. Na kraju sloga i riječi *-l* je u općem leksiku i u onimiji prešlo u *o* (npr. *sô 'sol', čđjo, govórijo, ūzějo*; toponimi *Dđci, Dđćić*), no u antroponimiji taj glas dolazi u nekoliko primjera: osobno ime *Mijđvil*, osobni nadimak *Măršāl*. U općem leksiku dolazi samo u nekim jednosložnim i dvosložnim pridjevima muškog roda (*břl, cřl, vřsel*). U glagola kojima osnova završava na *-a* u glagolskom pridjevu radnom dolazi *ā*, što se tumači kao stezanje *ao > ā*, npr. *rěkā, přvā*.

---

⁵ Prema Popisu stanovnika Republike Hrvatske 2001. godine u Promini je ukupno živjelo 1 317 stanovnika, od čega 1 276 Hrvata i 21 Srbin te 20 pripadnika ostalih narodnosti (v. http://www.dzs.hr/Hrv/censuses/Census2001/Popis/H01_02_02/H01_02_02_zup15.html). Deset godina prije toga, tj. 1991. godine, ondje je živjelo gotovo dvostruko više stanovnika: 2 574, od čega 2 158 Hrvata, 362 Srbina, 16 Jugoslavena i 38 pripadnika ostalih narodnosti (v. Narodnosni sastav stanovništva RH od 1880. do 2001. godine, *Izdanje Državnog zavoda za statistiku RH* (dostupno na <http://hr.wikipedia.org/>).

Što se tiče izgovora samoglasnika, treba reći da je u brzu govoru često slablje-nje i otpadanje samoglasnika *i* u zanaglasnim slogovima. Primjer je slabljenja za-naglasnog *i* obiteljski nadimak *Dúš^lćini* – kad se čuva broj slogova (*Dú-ši-ći-ni* > *Dú-š^l-ći-ni*). Sljedeći su primjeri osobni nadimci *Vržna*, *Špírínca*, *Pěšínca* – kad zanaglasno *i* otpada, broj slogova se smanjuje, a slogovna granica pomiče (*Špí-ri-ni-ca* > *Špí-rín-ca*). Pri pomicanju slogovne granice, dulji se prvi zanaglasni slog ako je zatvoren sonantom: *Pě-ši-ni-ca* > *Pě-šin-ca* > *Pěšínca*.

Navodimo i primjere iz općeg leksika za otpadanja samoglasnika *i* u zanagla-snim slogovima: *čètri*, *kòprva*, *govòrli*, *zàdršte*, *młínca*.

3. Prominski se konsonantizam od konsonantizma u hrvatskome standardnom jeziku razlikuje po manjem broju suglasnika. Naime, u govoru nema fonema *f* i *h*⁶. Frikativ *f* zamijenjen je s *v* (*vràtar*, *vàmìlija*, *pòvrigat*; osobni nadimak *Vùltàna* [*< fontana*]), a rjeđe s *p* (*Pilip*). U antroponimiji se fonem *f* pojavljuje samo kao element drugog sustava (npr. osobni nadimak *Sàfet*). Glas *h* otpao je u svim polo-žajima u riječi. U početnom je položaju iščezao bez supstitucije (npr. *lād*, *òdit* ‘ho-diti’, *rāst* ‘hrast’; osobni nadimak *Rómo* < ‘hrom’), dok u središnjem položaju radi izbjegavanja zijeva nakon gubitka *h* dolazi *j* (npr. osobno ime *Mijòvil*) ili *v* (osobni nadimci *Gluvàja*, *Púvalo*, *Suvàrak*). U osobnom nadimku *Mého* pojavljuje se fonem *h*, no ovdje je riječ o posuđivanju antroponima iz stranog sustava. Karak-terističan je i štakavski refleks skupova **stj*, **zdj* (*štěta*). Postoje četiri afrikate: *č*, *ć*, *dž*, *đ* koje su u sustavu posve stabilne (osobni nadimci *Čúle*, *Ćéle*, *Ćóro*, *Čûk*, *Bádžo*, *Đéro*, *Đédo*).

U distribuciji postoje ograničenja koja se tiču suglasničkih skupova. Naime oni se rasterećuju zamjenjivanjem suglasnika ili ispadanjem jednog od njih. Pri-mjer rasterećivanja suglasničkog skupa zbog razjednačivanja jest osobni nadimak *Sùmljivi* gdje je *mnj* > *mlj* (u skupu dvaju nosnih sonanata drugi je fonem zamije-njen lateralnim suglasnikom *lj*).

6. Jezično podrijetlo osobnih nadimaka u Promini

S obzirom na jezično podrijetlo osobnih nadimaka, kao i inače u onimiji, pret-kazivi su idioglotni i aloglotni leksemi. Za razliku od drugih onimijskih katego-rija u Promini među aloglotnim leksemima uočavamo veoma raznovrsno jezično podrijetlo, a s obzirom na to svrstali smo nadimke u deset skupina.

1. Turski elementi:

a) antroponimi: *Čòrić*, *Džàja*, *Mého*, *Müsa*, *Sàfet*.

⁶ U radu foneme */x/*, */ž/*, */ž/*, */š/*, */ń/* ne donosimo uobičajenim dijalektološkim znakovima, već ih bilježimo grafemima standardnoga hrvatskog jezika: *h*, *dž*, *đ*, *lj*, *nj*.

b) apelativi: *Āga, Āngīr, Bécó, Becàrić, Čáto, Čóro, Kalàjdžić, Sóbe, Sùltān, Šáše*⁷.

2. Talijanski elementi:

a) antroponim: *Bèpo*.

b) apelativi: *Bârba, Bãtić, Bõta, Cògan, Cóle, Dùčko, Kužinić, Lóngo, Pijáne, Rìgeta, Šòkota, Štére, Vùltāna*.

3. Internacionalizmi: *Bārūn, Dòktør, Kònzul, Rizikalo*.

4. Njemački elementi: *Brúder, Làuber, Šúle, Šùštēr*.

5. Ruski elementi: *Gàgarin, Kùlāk*.

6. Engleski elementi: *Đèk*.

7. Srpski elementi: *Đèd, Dédo, Mèđed, Starèšina*.

8. Vlaški elementi: *Čúko, Čúle, Sèkula*.

9. Balkanski talijanizmi i latinizmi: *Bàkula, Céno, Skújo, Škìpina, Špúre*.

10. Mađarski elementi: *Šàntēc*.

S obzirom na to da su nadimci jezično najkreativnija antroponimijska kategorija, možemo reći da se uočena raznovrsnost zapravo mogla predvidjeti. Uistinu, kao što se često ističe da su antroponimi svjedočanstva povijesnih, kulturnih i jezičnih iskustava kojega kraja, najočekivanije je da se ti utjecaji najbolje iskazuju kroz najslobodniju, neslužbenu i normama neograničavanu antroponimijsku kategoriju osobnih nadimaka.

Svi nadimci aloglotnoga podrijetla prilagođeni su prominskomu ikavskom novoštokavskom govoru, osim onih u kojima je strani element glavna oznaka koja se nadimkom ističe. Npr. u nadimku *Starèšina* sačuvan je ekavski refleks jata kojim se kazuje da nadimak potječe iz jugoslavenske vojne terminologije, a njime se ističe sklonost nositelja da zapovijeda, tj. naređuje drugima.

7. Upotreba nadimaka

Kao što ističe A. V. Superanskaja (2003–2004: 485–498), osobni su nadimci jedina antroponimijska kategorija koja se češće rabi unutar zajednice nego pred njihovim nositeljima. U terenskom istraživanju lako se može utvrditi njihova upotreba. Naime, informanti rado kazuju samo one nadimke koji se smiju upotrebljavati pred njihovim nositeljima, npr. *Bika, Bila, Lêpa, Zèla*, tj. one koji samo opisuju, ali ne izvrću ruglu nositelje te imaju opću upotrebnu vrijednost. Za razliku od njih nadimci koji ističu neku neprihvatljivu psihičku ili tjelesnu crtu, ne govore

---

⁷ Premda nam ispitanici to nisu potvrdili, pretpostavljamo da je ovaj nadimak nastao od apelativa *šašav* < tur. vulg. *şaşav* 'luckast' (HER, 1271).

se nositeljci u lice, npr. *Břka*, *Kůsa*, *Mřlja*, *Šmřca*, *Vůčica*, a informanti ih sa suštezanjem otkrivaju istraživaču. Takve ćemo nadimke nazvati nadimcima s ograničenom upotrebom. Najokrutnijim se nadimkom u građi iz Promine smatra složeni nadimak *Suvòpička*, koji je prišiven jednoj staroj curi, tj. usidjelici, a kako su govornici svjesni bespoštivosti toga nadimka i uvijek paze pred kim ga izgovaraju, to je nadimak s vrlo ograničenom upotrebom.

8. O nadimcima nejasne motivacijske osnove

Uz velik broj nadimaka s prozirnim značenjem osnove mnogo ih je motivacijski i tvorbeno nejasnih. Vrlo se često bez poznavanja okolnosti i razloga nastanka nadimaka ne može odrediti značenje njihovih osnova. Naime, uz mogućnost da je riječ o stranome jezičnom utjecaju prilagođenome konkretnom dijalektu i govoru, uvijek u obzir treba uzeti igru riječi, premetanje slogova, zamjene glasova (npr. *Róta* < *Rósa*), dosjetku, anegdotu, onimizaciju uzvika ili poštapalice, a motiv može biti i neka strana riječ koju nadjevatelj ili nositelj nadimka pogrešno izgovara. Stoga ćemo, kad nam okolnosti nastanka nadimaka ne budu jasne, morati zastati i značenja njihovih osnova ostaviti nerazjašnjena.

Vrlo često nadimke koji su istraživaču bili značenjski neprozirni ni informanti nisu znali objasniti. No, unatoč nerazumijevanju značenja leksičke osnove nadimka, većina ljudi u neslužbenoj komunikaciji radije osobu identificira osobnim nadimkom nego imenom. Može se govoriti o “komunikacijskoj poželjnosti” nadimaka u zatvorenoj sredini, i to zato što su oni najčešće jedinstveni, sa samo jednim nositeljem, te se njima postiže najveća prepoznatljivost pojedine osobe, tj. njima se posve izbjegava onomastička entropija.

U prominskom nadimačkom korpusu mnoštvo je nadimaka nejasne motivacije. Kao primjer uzet ćemo nadimak *Làuber*. Pretpostavljamo da je nastao otpadanjem početnoga sloga prema njemačkome *Urlauber* ‘osoba na dopustu’⁸. Ovdje se stječu dva važna momenta: (1) nadimak kao antroponim ima svoju jasnu identifikacijsku funkciju pa ga zajednica rabi kao znak maksimalne identifikacijske vrijednosti te (2) zajednica često ne pamti tko je imenovatelj, tj. tko je tvorac nadimka koji se poslužio svojom jezičnom kompetencijom i kreativnošću u tvorbi nadimka i koji je znao što taj nadimak znači. Na onomastičaru je da utvrdi kojim se jezičnim korpusom poslužio imenovatelj, a on ne mora biti iz materinskoga govora, nego može biti i iz jezika koji su uglavnom nepoznati stanovnicima njegove sredine (npr. *Pínte*).

Sljedeći su primjeri osobni nadimci *Đéro* i *Břza*. Većina nadimaka nejasne motivacije ima strukturu hipokoristika: dvosložni leksem koji završava na *-o/-e* i

---

⁸ Odlazeći od početka 60-ih godina na privremeni rad u Njemačku, mnogi su Prominu posjećivali jedanput u godini, a nerijetko i jedanput u više godina. Rijetki su među njima dobro naučili njemački jezik, a mnogi se njime jedva služe.

koji je naglašen dugouzlaznim naglaskom (*Đéro*) ili dvosložni leksem na *-a* koji je naglašen kratkosilazno (*Bīza*). Dakle, onomastičko je nadimačko značenje prepoznatljivo zbog izraza leksema, a ne zbog značenja osnove.

I A. V. Superanskaja ističe da u govornoj situaciji apelativno značenje vlastitoga imena nikoga ne zanima, a ime svejedno dobro funkcionira. Dapače, što se manje osjeća značenje apelativa u imenu, to se bolje ime shvaća kao iskonsko vlastito (1973: 256).

9. Klasifikacija muških osobnih nadimaka

S obzirom na strukturu osobne nadimke dijelimo na (1) jednostavne, (2) složene i (3) sastavljene. Jednostavne nadimke s obzirom na vrstu riječi dijelimo na (1) imenice i (2) pridjeve. Prvi se sklanjaju po imeničkim paradigmama, a drugi po pridjevsko-zamjениčkoj jer je riječ o nadimcima nastalima od određenih pridjeva (npr. *Bīli*, *Svēti*), koji su pri poimeničenju izgubili zanaglasnu dužinu.

Unutar jednostavnih izdvajamo različite skupine s obzirom na motivaciju, tj. leksičko značenje osnove nadimka.

I. Jednostavni nadimci

A. Nadimci s pridjevskom strukturom

1. motivirani tjelesnim svojstvima: *Bēli*, *Bīli*, *Cīni* (< *Cřni* u dječjem govoru), *Cřni*, *Gūni*⁹, *Māci*¹⁰, *Mīli*, *Mřki*, *Mūški*, *Nīmi* (< *nimi* 'gluhonijem čovjek'), *Slātki*, *Stāri*, *Zlātni*
2. motivirani psihičkim svojstvima: *Sūmljivi*, *Svēti*, *Vrūci*¹¹.

B. Nadimci s imeničkom strukturom

1. Nadimci antroponimnoga postanja:
  - 1.1. Nadimci prezimenskoga postanja¹²
    - a. temeljni: *Ćorić*, *Džāja*, *Gāgarin*¹³, *Kēreta*¹⁴
    - b. skraćeni: *Sāre*¹⁵

---

⁹ Prema kazivanju informatora nadimak je nadjenulo malo dijete koje nije moglo izgovoriti *Cřni* pa je govorilo *Gūni*.

¹⁰ Nositelj je bio posljednji rođeni sin u obitelji.

¹¹ Nositelj je osoba kolerična temperamenta.

¹² Nije riječ o nadimku od prezimena osobe koja je nositelj nadimka.

¹³ *Ćorić* i *Džāja* prominska su prezimena, no ispitanici se nisu mogli sjetiti zbog čega su ta prezimena nadjevena u svojstvu nadimaka. Nadimak *Gagarin* motiviran je prezimenom ruskog astronauta Jurija Gagarina, a ispitanici se također nisu sjetili razloga njegova nadijevanja.

¹⁴ Majčino je prezime sinu postalo nadimkom.

¹⁵ Nadimak je motiviran sličnošću s poštarom kojemu je prezime *Sarić*.

- c. izvedeni: *Báčkonja* (< majčino djevojačko prezime *Báčko*), *Šěško* (< prezime *Šěšo*).

1.2. Nadimci od osobnog imena¹⁶:

- a. temeljni: *Sàfet*
- b. skraćeni: *Běpo*, *Mého*, *Müsa*
- c. izvedeni: *Čĩrān*, *Špirĩca*¹⁷
- d. nastali zamjenom početnog fonema: *Čĩpe* < *Stĩpe*, *Páte* < *Máte*.

Komentar: Nadimke *Běpo*, *Mého*, *Müsa* i *Sàfet* ne smatramo zamjenskim imenima jer ih zajednica prepoznaje kao strana osobna imena koja nikad ne bi unijela u službeni imenski repertoar.

1.3. Nadimci od osobnog nadimka:

- a. temeljni: *Tĩto*
- b. izvedeni: *Kalājdzĩc* (< otac *Kalājdzija*), *Klėpica* (< otac *Klėpota*), *Rĩgetĩc* (< otac *Rĩgeta*).

2. Nadimci motivirani zanimanjem i nazivima u vezi s oznakama državne i crkvene hijerarhije:

- a. temeljni: *Āga*, *Báčvār*, *Bārūn*, *Cār*, *Ćato*, *Dòktōr*, *Dráčār*, *Kāblār*, *Kalājdzija*, *Kāpulār*, *Külāk*, *Klānčalo* (< *klānac*), *Kòmočār*, *Kònzul*, *Kòvāč*, *Kürĩr*, *Lügār*, *Mājor*, *Māršāl*, *Mèsār*, *Měštar*, *Ministar*, *Pòštār*, *Starěšina*, *Sùltān*, *Šüşter*, *Ūdārnik*, *Ūčitelj*, *Ūljār*, *Zmijār*, *Žĩtār*
- b. izvedeni: *Ćatan*, *Pòpĩc*.

Komentari:

(1) Među ove nadimke svrstavamo i one koji zapravo nisu nastali prema nekom zanimanju, već prema određenom događaju, ali imaju strukturu vršitelja radnje. Npr. *Dòktōr* nije liječnik po struci, a nadimak *Zmijār* nije motiviran zanimanjem nego je riječ o osobi koja je ubila nekoliko zmija.

(2) Nadimci s osnovom koja znači položaj u društvu najčešće su motivirani negativnim karakteristikama nositelja, tj. nadjenuti su ljudima prijekne, prgave, samovoljne, netolerantne i slične prirode, npr. *Āga*, *Bārūn*.

3. Nadimci izvedeni od etnika, etnonima i toponima

- a. temeljni: *Jũgović*, *Krānjac*, *Puljānac*¹⁸, *Puljĩž*, *Rūs*, *Švābo*, *Talijan*, *Türčin*
- b. skraćeni: *Cĩgo*, *Dólje*, *Türe*
- c. izvedeni: *Túrko*.

---

¹⁶ Ovdje ne ubrajamo pokraćena i izvedena imena nastala prema službenom imenu nositelja.

¹⁷ Nositelj je nadimak dobio kao dijete zbog sličnosti sa svojim ujakom *Špirom*.

¹⁸ Nositeljeva je majka bila iz sela Puljana.

4. Nadimci motivirani tjelesnim svojstvima:

Dominiraju skraćeni i izvedeni nadimci.

- a. temeljni: *Dèsnica*, *Lóngo* (< mlet. *longo* ‘dugačak’ [Boerio 1867: 375]), *Pijáne* (< tal. *piano* ‘polako’)
- b. skraćeni: *Bíco*, *Bíle*, *Bíšo*, *Bríce*, *Bríko*, *Cóle* (< *còto* < tal. *ciotto* ‘hrom’), *Čúko*, *Čúle*, *Čéko*, *Čéle*, *Číve* (< *civerica* ‘glava’), *Ćóro*, *Déble*, *Gáre*, *Gémo*, *Klépo*, *Kljájo*, *Krlje*, *Krljo* (< ‘krljav čovjek, osoba bez zuba ili s lošim zubima’), *Kríve* (< *krív* ‘neravan, zakrivljen, svinut’), *Kvrľjo* (< ‘kvrġav’), *Rébro*¹⁹, *Másle*, *Múce* i *Múte* (< ‘mutav, nijem čovjek’), *Njúko*²⁰, *Rúnje* (< *rünjav* ‘dlakav’ < *rünja* ‘dlaka na tijelu životinje’), *Rómo* (< ‘hrom, šepav, s jednom kraćom nogom’), *Rúde* (< ‘onaj koji se rudi, tj. crveni’), *Stúble*²¹, *Šára* (< šaren), *Škrġa* (< *škrġav*), *Žúja*
- c. izvedeni: *Bićíc* (< *Bićo* ‘čovjek svijetle kose i puti’), *Bićan*, *Bićata*, *Bilāć*, *Bilēndra*, *Bilić*, *Bilōv*, *Bilonja*, *Bilūš*, *Biluško*, *Bićurina*, *Bikùtina*, *Bilišija*, *Bićan*, *Bjōnda*, *Brkíč*, *Brkica*, *Brkonja*, *Brlin*, *Buckíč*, *Cògan* (< *Cógo* < *Cóle* < *colav*, *cotav* ‘šepav’), *Cólić*, *Čékić* (< *Čéko* < *Čéle* ‘ćelav čovjek’), *Čèlkan* (< *Čéle*), *Čòrkan*, *Čùbina* (< *čùba* ‘usna’), *Drljāšić* (< *Drljāš* ‘čovjek rošava, ‘izdrljana’ lica < *drljati* ‘branati zemlju’), *Gārān* (< *Gáre* ‘čovjek crne kose, tamne kao gar’), *Gárić*, *Garānić*, *Glávonja*, *Gluvája*, *Gólonja*, *Kileša* (< ‘onaj koji ima mnogo kilograma’)²², *Klèpan*, *Klèpota*, *Krčćak* (< ‘onaj koji se kreći, tj. nezgrapno širi noge pri kretanju’), *Krnégo* (‘onaj koji je krnj’), *Kùlješa* (< *kùlja* ‘veliki trbuh; tripa’ [HER, 643]), *Málac*, *Málica*²³, *Mùtavac*, *Pùpíc* (< *pùpast* ‘punašan’ < *púpa* ‘mekana sredina iz kruha’), *Rigeta* (< *riġa* ‘crta’ < tal. *riġa*), *Répić*, *Rúdonja* (< *rûd* ‘crven’), *Rúnac* (< runo)²⁴, *Slābota*, *Stàrkota*, *Strúnjac* (< *strúnja* ‘struna, dlaka iz konjskog repa’), *Súrac*, *Šāntēc* (< *šāntav* ‘hrom’ < mađ. *sánta*), *Šàrota* (< *Šáre* < šaren), *Škémbó* (< *škémbo* ‘trbonja’ < tur. *işkembe* [Škaljić, 591]), *Škrġbin* (< ‘škrbast’), *Šùšilo*²⁵, *Višota*, *Žilān*²⁶.

¹⁹ Nositelj je toliko mršav da mu se vide rebra.

²⁰ Nadimak je onomatopejskoga postanja i označava čovjeka s naglašenom nosnošću u govoru.

²¹ < *stùblina* ‘šuplje veliko drvo koje se meće u zemlju gdje voda slabo izvire, pak se iz nje voda hvata’ (Skok, III, 351); Nadimak naglašava da je osoba *stublasta*, tj. nezgrapna, golema kao drvo.

²² Motivaciju su definirali informanti.

²³ I antropimna osnova, i dugouzlazni naglasak pred sufiksom *-ica*, i sam sufiks označavaju čovjeka niska rasta. Znači, ovdje sam leksem te naglasak i sufiks služe davanju istoga značenja, tj. riječ je o trostrukom isticanju tipičnoga obilježja.

²⁴ Odnosi se na čovjeka s kosom gustom poput runa.

²⁵ Osoba šuška, šušluče, tj. nerazgovijetno govori.

²⁶ Nositelj je žilav, mršav čovjek.

5. Nadimci motivirani karakternim svojstvima:
- temeljni: *Dùdum* (< *dùduk* ‘glupan’ [Rhj, 218]), *Mřgūd*.
  - skraćeni: *Čóko*²⁷, *Čóve*, *Gřka*²⁸ (< *gřk* ‘gorak’), *Kíso* (< *kísiti* ‘postajati kiseo’), *Lópe*, *Ljúte*, *Mísle*²⁹, *Rášo* (< *Ràdiša*)³⁰, *Šđlāk* (< *šolakan ‘porugljiv naziv neuku, prostu i nevještu čovjeku’ [ARj, XVII, 712]), *Šůka*³¹, *Tůrbo*³², *Žúko* (< *žůk* ‘gorak’)
  - izvedeni: *Čòkela* (< *Čòko* < *čóvo*), *Čòvina*, *Dúšica*, *Mřkota*, *Ràdiša*, *Ràđen*, *Rěsko* (< *rězak*), *Šàlūn* (< *šaliti se*), *Šòkota* (< *šòka* ‘budala, glup čovjek’ < tal. *sciocca* ‘glupost’), *Žůkān* (< *žůk* ‘gorak’).
6. Nadimci motivirani karakterističnim radnjama i postupcima ili događajem:
- temeljni: *Rěvāč*, *Spávalica*
  - skraćeni: *Blébo* (< *blebnuti* ‘reći koješta, kazati glupost’), *Búčo* (< *búčiti se* ‘nadimati se od srdnje’ [Skok, I, 226]), *Búne* (< *buniti se*), *Čúle* (< *čúlititi* ‘dizati uši kako bi se bolje čuli zvukovi’ [HER, 208]), *Čúrle* (< *čurlikati*), *Dúdle* (< *dudlati* ‘cuclati’), *Kébo* (< ‘onaj koji keba koga, tj. vreba, lovi’), *Klíce* (< *klicati*), *Křika*, *Kúde* (< *kuditi*), *Kúđo* (< ‘onaj koji je kuđen’), *Kúšo*, *Prđe*, *Prle*, *Púčo* (< *pučiti se* ‘pokazivati ljutnju nadimanjem’), *Réljo* (< *reljiti se* ‘kreveljiti se, plakati’), *Sére*, *Škíco*, *Škéle* (< *škeliti* ‘škiljiti’), *Šúbe*³³, *Túle* (< *tuliti*), *Žízgo* (< *žižak*), *Ždrále* (< *ždrāk* ‘zrak’), *Žmúre*
- Komentar: Većina ovdje donesenih nadimaka izvodi se od glagola, a u ovu smo ih skupinu uvrstili zbog njihove hipokoristične strukture, naime riječ je o dvosložnim onimima s dugouzlaznim i, rjeđe, s kratkosilaznim naglaskom.
- izvedeni: *Cěcan* (< *cěcnuti* ‘pasti, posrnuti’)³⁴, *Cůkelj*³⁵, *Čvrčeko* (< *čvrčati* ‘cvrčati’), *Čútija* (< *čútiti* ‘šutjeti’), *Gémac* (< *gémati* ‘gegati’), *Grgůcalo* (< onomat. *grgůtati* ‘govoriti gr, gr’), *Gűjāš* (uz *Gúglje*) (< onomatopej-

²⁷ Nositelj nadimka opisan je kao dobar, miran, tih čovjek. Isto vrijedi za nadimak *Čóvo*.

²⁸ Nadimak je izveden od pridjeva, a u ovu smo ga skupinu svrstali zbog hipokoristične strukture.

²⁹ Ovo je pogrđan nadimak oksimoronske prirode, naime nositelja zajednica smatra priglu-pim.

³⁰ Nositelj je opisan kao radišan čovjek.

³¹ Nadimak se može izvoditi od pridjeva *šůknūt* ‘čuknut, udaren, čaknut’ (HER, 1295).

³² Nositelj je osoba koja kao da radi na turbinski pogon (< lat. *turbo* ‘vrtlog’).

³³ Nositelj je osoba koja sve napravi od šuba (< *šůb* ‘potez, pokret odjednom’ < njem. *Schub*).

³⁴ Značenje su definirali informanti.

³⁵ Nadimak se može izvoditi od glagola *cůkati* ‘vući, trgati’ < njem. *zucken* (HER, 189).

ski *gŭjāš* ‘onaj koji govori *gu-gu*’), *Kàsina*, *Kùcaja* (< *kucati*), *Kùkilo* (< *kukati*), *Kùsilo* (< *kùsiti* ‘kušati’), *Kùšan* (< *kušati*), *Lètko*, *Mùvèža* (< *mùvati se* ‘tumarati, besciljno se kretati’), *Nùdār*³⁶, *Ròljeta* (< *naróljati se* ‘napiti se’), *Púšonja*, *Prçonja*, *Prdènjāk*, *Púvalo*, *Rizikalo*, *Tùbilo* (< *tùbiti* ‘držati u pameti, pamtiti’), *Tùbonja* (< *tùbiti*), *Tùšilo* (< *túšiti* ‘gušiti’), *Žgánjac* (< *žgãti*), *Žmùran* (*žmùriti* ‘žmiriti’).

7. Nadimci motivirani životnim razdobljem te obiteljskim ili društvenim statusom

- a. temeljni: *Ččca*, *Dèčko*, *Mladòženja*³⁷, *Sámac*³⁸, *Špùre*³⁹
- b. skraćeni: *Bébo*, *Béco* (< *bècār*), *Góso*, *Šúle* (< *šulkolega*)
- c. izvedeni: *Bèban* (< *béba*), *Bečàrić*, *Kìcija* (< *kíco* + *-ija* < *kícoš* < mađ. *kócos* ‘raščupanko’ [HER, 570]), *Sirótak*⁴⁰.

8. Nadimci motivirani rodbinskim odnosima

- a. temeljni: *Bârba* (< *bârba* ‘stric’), *Brúder* (< njem. *Bruder* ‘brat’), *Dûndo* (< *dûndo* ‘stric, ujak’), *Đèd*
- b. skraćeni: *Báco* (< hip. od *brat*), *Bádžo* (< *bádžo* < tur. *bacanak* ‘djever’ [Škaljić, 111]), *Bâja* (< hip. od *brat*), *Bráco*, *Čále*, *Číco* (< *číc* ‘stric’ u dječjem govoru), *Číko* (< hip. od ‘stric’ u dječjem govoru), *Đédo* (< hip. od *đed*, *djed*), *Róđo*, *Zéjo* (< *zet*)
- c. izvedeni: *Băcko* (< *băca* hip. od *brat*), *Sěkula*, *Šúrac* (< *šúra* < *šŭrjāk* ‘ženin brat’).

9. Nadimci motivirani značajkama domaćih životinja – uglavnom referiraju na karakterne crte nositelja

- a. temeljni: *Àngîr* (< *àngîr* < *ajgir* < tur. *aygir* ‘ždrijebac, pastuh’ [Škaljić, 77]), *Bája* (< *bája* ‘kukac’), *Băkula*⁴¹, *Băük*, *Čăgalj*, *Čúk*, *Găvrân*, *Göľüb*, *Jánjac*, *Jějina* (< *jějina* ‘sova’), *Jěž*, *Kóbac*, *Kùće*, *Lìsica*, *Läv*, *Máčak*, *Mèđed*, *Mòlîn* (< *mòlîn* ‘ovan bez rogova’), *Pívac*, *Pùle*, *Rébac* (< *rébac* < ‘vrabac’), *Trtak* (< ‘carić’, najmanja ptica u Prominu)⁴², *Vúk*, *Zéc*

---

³⁶ Za nositelja je karakteristična poštapalica *nùde*.

³⁷ Nositelj se triput ženio.

³⁸ Nositelj je jedino dijete u roditelja.

³⁹ Nije utvrđeno treba li nadimak izvoditi od < *špùre* ‘janje, tele prije reda okoćeno’ ili od *špùre* ‘izvanbračno dijete’ < tal. *spurio* < lat. *spurius*’ (Skok, III, 411).

⁴⁰ Nositelj je kao dijete ostao bez roditelja.

⁴¹ Nadimak izvodimo od imenice *băkula* ‘babura slična pauku, živi na vlažnim mjestima, tijelo joj je kao dio stonoge’ < tršč. *bàcolo* (Skok, I, 91).

⁴² Nositelja opisuju kao okretna čovjeka.

- b. skraćeni: *Cújo*⁴³, *Ćéno* (< *céno* ‘pas’ < arb. *gen* < balkansko-lat. *canis* [Skok, I, 353]), *Jázo*, *Máce*, *Méde*, *Médo*, *Zéko* (< hip. od *zec*)
- c. izvedeni: *Bakúljić* (< *Bakulja* // *Bakulj* < *bak ‘bik’), *Baránko* (< *bàran* ‘ovan’), *Bàjina*, *Màcan*, *Máconja* // *Màčkan*, *Măčkonja*, *Přčíc* (< *prč* ‘neuškopljeni jarac’), *Slònina*, *Vòlina*, *Vólonja*, *Zèkan*, *Zékić*, *Zvírac* (< *zvír* ‘zvijer’).
10. Nadimci motivirani značajkama biljaka:
- a. skraćeni: *Būs* (< *būsēn*)
- b. izvedeni: *Cvićan*.
11. Nadimci nadjenuti po raznim predmetima:
- a. temeljni: *Băkra* (< *băkra* ‘bakrena posuda u kojoj se kuhalo mlijeko’), *Jâmbor* (< *jâmbor* ‘jarbol’), *Lăpăš* (< *lămpăš*), *Lăpat* (< *lapat* ‘dronjak’), *Ōsinjāk*, *Skújo* (< *skuja* ‘kapa’ (balkanski talijanizam) [Skok, III, 267]), *Tămbuć* (< *tămbuć* ‘limena kutija obla ili okrugla presjeka; važ, piksa’ < tal. *tambuccio* [HER, 1304]), *Vărićăk*⁴⁴, *Vùltăna* (< *fòntăna*)
- b. skraćeni: *Prnje* (< skraćeno od *Prnjūš*), *Špěka*⁴⁵, *Štére* (< šterika ‘svijeca’ < mlet. *sterica*)
- c. izvedeni: *Bătić* (< *bat*)⁴⁶, *Bèkota* (< *Beka* ‘vrsta britvice’), *Băştan* (< *baştina*), *Kànīć* (< *kānija* f ‘korice noža, mača ili sablje’ < tur. *kın* [Škaljić, 391]), *Kljūčan*, *Köpica* (< *köpa* ‘stožić, plastić, hrpa’ < tal. *coppa* [HER, 610]), *Kükica*, *Kužinić* (< *kūžina* ‘kuhinja’ < mlet. *cusina* [Skok, II, 224]), *Prnjūš* (< ‘onaj koji se odijeva u prnje’), *Škipina* (< *škíp* ‘kopanja, poveća drvena zdjela’ < tal. *schipa*. *scafa* ‘čamac, korito slično čamcu’ [ARJ, XVII, 42]), *Špěkān* (< *Špěka*), *Špicēnta* (< *špica*), *Vřžna* (< *vřž* ‘čvor na drvetu’ [Skok, I, 612]).
12. Motivacija prirodnim pojavama i imenom planeta:
- a. temeljni: *Misēc*⁴⁷, *Požār*, *Strúja*
- b. skraćeni: *Búre*⁴⁸.

⁴³ Nadimak izvodimo od imenice *cúko* ‘lokalna odmilica za psa’. Za nositelja kažu da je katkad oštar poput psa, no nadimak se ne smatra pejorativnim.

⁴⁴ < ‘drvena posuda, mjera za žito cca 12 kg’; U Promini se za glavata čovjeka kaže da mu je *glava ko varićak*.

⁴⁵ < lokalno ‘komad’; Govori se *špeka sira*, *špeka slanine*, *špekica gume*.

⁴⁶ Informanti nadimak smatraju neugodnim pa ga ne govore pred nositeljem i njegovom obitelji.

⁴⁷ Nadimak je dobiven zbog oblika glave.

⁴⁸ Nadimak je ovamo uvršten zbog hipokoristične strukture.

13. Nadimci motivirani brojem:

izvedeni: *Ôsman*⁴⁹, *Sèdmič*⁵⁰, *Šëstonja*⁵¹.

14. Nadimci motivirani nazivom jela i hrane:

a. temeljni: *Bôta* (< *bota* ‘gruda tvrdoga jela (palente) onako kako se oblikuje kad se zahvati kutlačom’ < tal. *botte* [HER, 140]), *Lùk*, *Sèbura* (< *Sèbura* ‘vrsta kave’)

b. izvedeni: *Bòbelja* (< bob), *Korúšac* (< kora).

15. Nadimci nejasne motivacije:

a. nadimci koji asociraju na tip *Čmáte* (v. t. II.4.): *Člíle* (os. ime *Bránko*), *Čípa* (os. ime *Pètar*)

b. nadimci koji podsjećaju na odmilice: *Bèka*, *Bìza*, *Cále*, *Cíjo*, *Čáko* (uz *Čàkurica*), *Čvrájo*, *Čèsko* (možda < *kesa* ‘vrećica’ < tur. *kese* [HER, 569]), *Ćóco*, *Đéro*, *Đójo*, *Gílja*, *Léjo*, *Ljåka*, *Krédžo*, *Pínte*, *Sóbe* (< *sóbet* < tur. *sòhbet* ‘razgovor, sjedeljka, sijelo, sastanak’ [Škaljić, 569]), *Šáše* (< *šašav* ili < *šašija* ‘kapa’ [Skok, III, 389]), *Šnjåta*, *Šlūća*⁵², *T්රnde*, *Vájo*

c. nadimci koji su najvjerojatnije nastali onimizacijom temeljnih oblika apelativa kojih značenje pretpostavljamo, ali ga govornici nisu potvrdili: *Džigmit* (možda < *džigit*, *jigit* ‘1. junak, hrabar i odvažan čovjek’ [Škaljić, 371]), *Gåtija* (< *gat*), *Gër* (možda < *ger* ‘*erythraea centaurium* L.’ (biljka, trava) [Skok, II, 560]), *Làuber*⁵³

d. nadimci kojima je motivacija posve neprozirna: *Čèčār*, *Čèrāda*, *Kundājica*, *Pič*, *Pújo* // *Púsija*, *Škrndelja*, *Zbfcija*, *Žvìcēr*.

II. Složeni nadimci:

1. složeno-sufiksalna tvorba: *Dvòkolāš*

2. pridjev + opća imenica: *Krivòšija*, *Låtrki* (< *lakotrĳ*)⁵⁴

3. poštapalica i (stari/postojeći) nadimak: *Lāsūr* (< poštapalica *la* + nadimak *Súrac*)

---

⁴⁹ Nositelj je osmo dijete u roditelja.

⁵⁰ Nositelj je sedmo dijete u roditelja.

⁵¹ Nositelj ima šest prsta na jednoj šaci.

⁵² Nadimak najvjerojatnije možemo izvoditi od glagola onomatopejskoga postanja *šlūćnuti* ‘pasti u vodu, bućnuti’.

⁵³ Nadimak je možda nastao otpadanjem prednaglasnog sloga od njem. *Urlauber* ‘osoba na dopustu’.

⁵⁴ Nositelj je u mladosti vrlo brzo trčao.

4. fonem + osobno ime: *Čmáte*⁵⁵, *Špřipa* (< š+ *Připa* [< *Pilip*]), *Givan* (< *Ivan*)
5. glagol + osobno ime: *Drljágo* (< ukrštanjem gl. *dřljati* i osobnog imena *Drágo*)
6. nejasno značenje: *Dàbud*⁵⁶.

III. Sastavljeni nadimci:

1. osobno ime i nadimak: *Bránko Vísak*, *Čmáte Šěprtija*, *Íve Kosòvica*, *Míle Čăgalj*
2. osobno ime i naziv zanimanja: *Drágo Měsār*, *Míle Pröfesör*
3. osobni nadimak i obiteljski nadimak: *Cřni Kátin*, *Stári Milkanov*
4. osobni nadimak i prezime: *Vřljan*⁵⁷ *Svètina*
5. imenske formule iz književnosti: *Bân Lükijān*, *Médo Brúndo*
6. osobno ime i pridjev: *Júre Dŭpl*⁵⁸
7. rečenica: *Pā Īskāra*⁵⁹.

10. O imenovanju žena

U imenovanju žena u Promini dominira neslužbena dvoimenska formula tipa 'žensko osobno ime (rjeđe osobni nadimak) + singularizirani obiteljski nadimak u ženskom rodu' (*Ānica Vránjina*, *Kája Milkanova*, *Āna Bŭsova*, *Bika Jövŭljčova*) te neslužbena jednoimenska formula motivirana muževim (službenim ili neslužbenim) imenom ili nadimkom⁶⁰ (*Īvīnca*, *Milkanōvka*, *Bŭsōvka*, *Jövŭljčōvka*). Taj drugi način imenovanja nazivamo andronimima, a s pomoću njih se u Promini mogu identificirati gotovo sve ženske osobe, tj. i stranac ako znade muževo ime ili nadimak, lako će pogoditi kako nazivaju određenu ženu.

Andronimi se izvode sufiksacijom muških osobnih imena, nadimaka ili prezimena⁶¹. Njihovo proučavanje u hrvatskoj onomastici započeo je Pavao Ritter Vitezović, koji ih je u svojem djelu *Lexicon latino-illyricum* nazvao ženskim prezimenima (v. Putanec 1968: 48).

---

⁵⁵ To je prvi dio sastavljenoga nadimka *Čmáte Šěprtija*.

⁵⁶ Možda je za nositelja bila karakteristična poštapalica 'da bude' (< *daj*, *Bože*, *da bude tako*), no informanti nisu potvrdili tu pretpostavku.

⁵⁷ < *vřljan* 'zrikav'

⁵⁸ Nositelj je imao dvije žene.

⁵⁹ Nositelj je nakon rođenja ispao iz kara, tj. iz zaprežnih kola.

⁶⁰ Muževim osobnim imenom ili nadimkom često su motivirani i obiteljski nadimci, npr. *Milkanovi*, *Bŭsovi*.

⁶¹ Napominjemo da se ovaj naziv u hrvatskoj onomastici različito definira. Tako je u knjizi *Osnoven sistem i terminologija na slovenskata onomastika* definiran kao »prezime žene izvedeno iz osobnog imena muškarca (muža ili oca)« (1983: 251), dok ga Nosić definira kao »antropnim žene motiviran prezimenom, osobnim imenom ili nadimkom muža« (1993: 48).

U Promini se andronimi rjeđe tvore sufiksacijom prezimena jer zbog stanovanja u zaseocima u kojima su svi stanovnici prezimenjaci takvi andronimi nisu funkcionalni, tj. njima se ne uspijeva postići precizna identifikacija određene osobe. Npr. *Bàčkuša* može postati “žensko prezime” tek kad se nositeljica udajom odseli u selo u kojem nema prezimena *Báčko* pa se u njemu počne identificirati s pomoću oče-va prezimena. S druge strane, od svakog se muškoga osobnog imena ili nadimaka može s pomoću sufiksa *-ınca*, *-ínka*, *-òvka* i *-uša* izvesti andronim, npr. *Čélínca*, *Ívínca*, *Pìpínca*, *Špírínca*; *Kundàjičínka*, *Matùljíčínka*, *Ràdišínka*; *Bakùljčòvka*, *Jòsipòvka*, *Mićanòvka*, *Pìpičòvka*; *Bàčkuša*, *Ciguša*, *Ćiruša*, *Jankuša*.

Takva identifikacija udanih žena s pomoću muževa imena ili nadimka te oče-va prezimena (rjeđe imena i nadimaka) ima temelje u duboko ukorijenjenim patrijarhalnim obrascima prominskoga društva.

Kao što je već rečeno, za razliku od muškaraca, prema prikupljenoj građi, ženama se ne nadijevaju zamjenska imena. Vrlo se malo žena imenuje nadimcima koje su same “zaslužile” pa je zbog toga korpus ženskih osobnih nadimaka mnogo manji od korpusa muških nadimaka. Među ženskim osobnim nadimcima ističemo one koje možemo nazvati i *predvidljivima*, a to su (1) nadimci koji ističu neku tjelesnu crtu što se smatra uočljivom, npr. *Bika*, *Bíka*, *Bíkica*. Te nadimke dobivaju žene svijetle kose i svijetle puti, koje su u Promini u manjini. No pri nadijevanju nadimaka moguća je i “motivacija suprotnošću”, koja rezultira time da žena tamne puti i izrazito tamne kose dobije nadimak *Bika*⁶². Među očekivane svrstat ćemo i nadimak *Zèla*, koji je motiviran prestižnom zelenom bojom očiju.

U obiteljima s više djece jedina ili pak najstarija kći najvjerojatnije će dobiti (2) predvidljivi i najčešći ženski nadimak *Séka* ili *Séja*. Nadimak je čest i zato što se tim leksemom snahe obraćaju zaovama. Među predvidljivima je i nadimak (3) *Mlâda*. Naime, tom se riječju članovi nove obitelji obraćaju svojoj mladoj nevjesti. Ima slučajeva da se ta etiketa zadrži kao nadimak do duboke starosti, a najčešće se upotrebljava zajedno sa singulariziranim obiteljskim nadimkom, čineći tako neslužbenu dvoimensku formulu, npr. *Mlâda Pìpičòva*. Malo se rjeđe pojavljuju nadimci *Béba* i *Bèba*, čije su nositeljice također najčešće nevjeste.

11. Klasifikacija ženskih osobnih nadimaka

Među ženskim osobnim nadimcima razlikujemo nadimke pridjevačke i imeničke strukture. Ovi drugi prevladavaju, a podijelili smo ih na (1) jednostavne, (2) složene i (3) sastavljene nadimke. Podjela je mnogo jednostavnija nego u muških nadimaka, a uočljivo je da nema jednostavnih ženskih nadimaka motiviranih zanimanjem, što je donekle predvidljivo s obzirom na to da su žene tradicionalno

---

⁶² Takva je motivacija prisutna i kod nadimka *Búco* kad ga nosi mršava osoba.

domaćice koje se brinu za sve kućne, ali i ratarske i stočarske poslove⁶³.

Primjeri:

I. Nadimci pridjevačke strukture:

Bila, Cřna, Mlāda, Stāra.

II. Nadimci imeničke strukture

II.1. Jednostavni

II.1.1. Nadimci antroponimnoga postanja:

- a. motivirani prezimenom: *Bàčkuša, Bàruša* (oba nadimka prema djevojačkom prezimenu)
- b. motivirani osobnim imenom: *Cána* (< *Stána* promjenom početne suglasničke skupine *st > c*), *Dělōra, Īkača*⁶⁴, *Màtijanka*⁶⁵, *Róta*⁶⁶
- c. motivirani osobnim nadimkom: *Gàngača*⁶⁷, *Kūsica*⁶⁸.

II.1.2. Nadimci motivirani tjelesnim osobinama nositelja:

*Bíka, Břka, Břkica, Břkùtina*⁶⁹, *Břka, Cíca, Cřka, Gróma* (< *gròmila* ili < *gròm*)⁷⁰, *Kùsa* (< *kùsasta* 'bezrepa')⁷¹, *Lēpa*⁷², *Sřva*⁷³, *Sùva*⁷⁴, *Šěva* (< *šěvava* 'šepava'), *Šřša* (< *šřšati*)⁷⁵, *Zěla, Zřna* (< *zrnata*)⁷⁶.

II.1.3. Nadimci motivirani duševnim osobinama i karakterističnim ponašanjem:

---

⁶³ U sredini u kojoj se svi bave ratarstvom i stočarstvom *ratar* i *stočar* ne doživljavaju se kao zanimanja te nisu potvrđeni nadimci motivirani tim nazivima.

⁶⁴ Nadimkom se ističe sličnost s nositeljičinom bakom Ikom, a nadimak ima stilski neobilježenu upotrebnost te se ne doživljava kao pejorativ.

⁶⁵ Nadimak je nadjenut zbog sličnosti s nositeljičinom bakom Matijom.

⁶⁶ Nadimak je nastao fonološkom transformacijom osobnog imena *Rósa*.

⁶⁷ Nadimak je motiviran nadimkom nositeljicine bake koju su zvali *Gánga*.

⁶⁸ Nadimak je motiviran karakternom i fizičkom sličnošću s majkom kojoj je nadimak *Kùsa*.

⁶⁹ Nadimak ima oblik uvećanice zato što je nositeljica rastom viša od svojega supruga.

⁷⁰ Nadimak označava snažnu i jaku osobu.

⁷¹ Nadimak označava omalenu ženu.

⁷² Ovaj izrazito afirmativan nadimak nositeljici je nadjenula njezina majka, a sredina ga je prihvatila.

⁷³ Osoba je mlada posijedjela.

⁷⁴ Poimeničenjem je dugosilazni naglasak pridjevske osnove određenog lika (*Sùvā*) zamijenjen kratkosilaznim.

⁷⁵ Nadimak je podrugljiv, a označava osobu slabe kose.

⁷⁶ Označava ženu sitna stasa.

Bironja (< bironja 'izbirljiva osoba' < birati), *Cúja*⁷⁷, *Čirija*⁷⁸, *Ćuma* (< *ćumiti* 'nepomično, sklupčano i bez riječi sjediti postrance'), *Dúma* (osoba koja mnogo misli i malo govori < *dūmati* 'misliti'), *Köpřc* (< *kopřcati se*)⁷⁹, *Máza*, *Njüša* (< *njüšiti*)⁸⁰, *Róga*⁸¹, *Róglovica*, *Šíca* (< uzvik *šic!*), *Šmřca*⁸², *Ůgrc* (< *üğristi*).

II.1.4. Nadimci motivirani nazivima rodbinskih odnosa:

*Béba*⁸³, *Běba*, *Ćéja* (< *séja* < *séka*), *Jéja* (< *séja*), *Séja*, *Séka*, *Sěkula*.

II.1.5. Nadimci motivirani etnicima i etnonimima:

Bòsānka, *Kòsōrka* (< stanovnica *Kòsova*, sela pokraj Knina).

II.1.6. Nadimci motivirani nazivima za životinje:

Bájica (< dem. od *bája* 'kukac'), *Ćúka*, *Gűska*, *Kóka*, *Róda*, *Sóva*, *Vřāna*⁸⁴, *Vűčica*.

II.1.7. Nadimci nadjenuti po predmetima:

Bāgulja (< *bagűlina* reg. 'štap za šetnju' < mlet. *bagulín*, tal. *bacolo* < lat. *baculum* [HER, 81])⁸⁵, *Brōda*, *Drózga* (< *dròzga* 'ono što otpadne pri taljenju rudače; troska, zgura' [HER, 276]), *Křpuša*, *Suvárak*, *Svıla*⁸⁶.

II.1.8. Nadimci koji ne pripadaju navedenim skupinama:

*Mřlja*⁸⁷, *Rāzgovōr*⁸⁸, *Trónjka*⁸⁹, *Vıla*⁹⁰.

---

⁷⁷ Nositeljica je opisana kao ljutita osoba oštra jezika.

⁷⁸ Nadimak nejasne motivacija; možda od *ćiriti* '1. gledati koga s naporom, žmirkati; 2. zuriti, napadno ili znatiželjno gledati, virkati, navirivati se' (HER, 207). U tvorbi nije upotrijebljen plodni sufiks *-uša* kako bi se izbjeglo preklapanje s *Čiruša* 'andronim izveden od muškoga osobnog imena *Ćiro*'.

⁷⁹ Nositeljica je u mladosti bila izrazito živa, nemirna. Nadimak ima hipokoristično značenje.

⁸⁰ Osoba koja sve ponjuši prije nego što kuša, tj. sve provjerava njuhom.

⁸¹ Nadimak je nastao kraćenjem i poimeničenjem pridjeva *rógata*, a odnosi se na karakter i opisuje osobu koja voli druge verbalno bosti. Takvim je imenom uobičajeno nazivati rogate ovce.

⁸² Nositeljica je opisana kao gizdava žena. Nadimak se ne rabi pred njom i članovima njezine obitelji.

⁸³ *Béba* i *Běba* česti su nadimci za žene koje su došle u novu obitelj, tj. za snahe.

⁸⁴ Nadimak ima negativno značenje; u narodnom vjerovanju *vřāna* je zloslutna ptica, personifikacija zla.

⁸⁵ Nadimak se odnosi na osobu suhu kao štap.

⁸⁶ Nositeljica je izrazito nježna žena.

⁸⁷ Nadimak se ne upotrebljava pred nositeljicom i članovima obitelji jer ističe nositeljčinu neurednost.

⁸⁸ Nadimak ističe pričljivost nositeljice i nema svojstvo stalne uporabnosti, naime, osoba se najčešće identificira osobnim imenom, a u posebnim prigodama, u šali, imenuje se nadimkom.

⁸⁹ Nositeljica je jedna od trojki: "Majka joj se otronjila." = Majka joj je rodila trojke.

⁹⁰ Nositeljica ima godine tanke kao vila.

II.1.9. Nadimci nejasne motivacije:

- a. s hipokorističnom formom: *Đěka, Găga, Kăka, Kéda, Kěka, Lála, Năna, Náza, Pínća, Šmélja*
- b. izvedenice: *Tràkača*.

II.2. Složeni nadimci:

Nadimci motivirani tjelesnim karakteristikama nositeljica: *Krivònoga, Suvòpička*.

II.3. Sastavljeni nadimci:

Nadimci s dvoimenskom strukturom:

- a. apelativ koji znači zanimanje + osobno ime: *Učitèljica Rúža, Kája Tèrēnka*
- b. poimeničeni pridjev + obiteljski nadimak: *Tùta*⁹¹ *Bàštanova*.

12. Zaključak

Osobni su nadimci individualni antroponimi i onomastički znakovi treće determinacije koji se nadijevaju nakon što pojedinac dobije službeno ime i prezime. Pripadaju neslužbenoj imenskoj formuli, njihova upotreba nije obvezatna, a ne mora ih imati niti svaki pojedinac. S druge strane, nositelj može imati dva nadimka i više njih. Oni se zapravo “zaslužuju”, tj. stječu se s obzirom na najuočljivija svojstva svojih nositelja pa su najekspresivniji izraz odnosa imenovatelj – nositelj nadimka. Upravo zbog toga dobro čuvaju svoja semantička značenja te su jezično najkreativnija antroponimijska kategorija, u kojoj se uočava najraznovrsnije leksičko podrijetlo i najveći broj različitih tvorbenih tipova. U usporedbi s drugim antroponimijskim kategorijama karakterizira ih nasljednost u najmanjoj mjeri.

U korpusu osobnih nadimaka u Promini odražavaju se višestoljetne značajke prominske seoske sredine, kao što su socijalna zatvorenost, kult plodnosti, patrijarhalni odnosi u obiteljima u kojima muškarci imaju glavnu, odlučujuću ulogu, a žena je izvršiteljica odluka i želja muškarca o kojem ovisi mnogo toga u njezinu životu. Patrijarhalnost se u antroponimiji očituje u tome što se žene u neslužbenoj komunikaciji mnogo rjeđe od muškaraca dobivaju osobne nadimke te se najprije identificiraju andronimom, dakle imenom izvedenim iz muževa ili očeva imena ili nadimka (rjeđe prezimena).

---

⁹¹ *Tùta < tütasta < glùpasta*

Popis osobnih nadimaka u Promini

I. Muški osobni nadimci:

1. Āga	34. Bićurina	67. Cíjo
2. Āngīr	35. Bikùtina	68. Cīni
3. Băcko	36. Bīli	69. Cále
4. Băčkonja	37. Bilāc	70. Cār
5. Băčvār	38. Bīle	71. Cècan
6. Báció	39. Bilēndra	72. Cògan
7. Bádžo	40. Bīlić	73. Cóle
8. Bāja	41. Bilōv	74. Cólić
9. Bája	42. Bilonja	75. Cřni
10. Bājina	43. Bīluš	76. Cřni Kátin
11. Băkra	44. Biluško	77. Cújo
12. Băkula	45. Bīšo	78. Cùkely
13. Bân Lùkijān	46. Bīza	79. Cvićan
14. Bārba	47. Bilišija	80. Čiča
15. Bārūn	48. Bjōnda	81. Čāgalj
16. Bāštan	49. Blébo	82. Čáko // Čākurica
17. Bātić	50. Bōbelja	83. Čáre // Čàruga
18. Băūk	51. Bōta	84. Člíle
19. Bakùljic	52. Bríce	85. Čmáte
20. Baránko	53. Břkīć	86. Čmáte Šèptlja
21. Bèban	54. Břkica	87. Čòkela
22. Bébo	55. Břko	88. Čóko
23. Béćo	56. Břkonja	89. Čóve
24. Bèka	57. Břlīn	90. Čòvina
25. Bèkota	58. Bráco	91. Čúko
26. Bēli	59. Bránko Vísak	92. Čúle
27. Bèpo	60. Brúder	93. Čvrčko
28. Bećarić	61. Bùckīć	94. Čvrájo
29. Bićić	62. Búco	95. Čále
30. Bićan	63. Búne	96. Čàtan
31. Bićan	64. Búre	97. Čáto
32. Bićata	65. Būs	98. Čèćār
33. Bící	66. Cígo	99. Čékić

100. <i>Ćeko</i>	136. <i>Džàja</i>	172. <i>Júre Dùpli</i>
101. <i>Ćele</i>	137. <i>Džìgmit</i>	173. <i>Kàblār</i>
102. <i>Ćelkan</i>	138. <i>Đèd</i>	174. <i>Kànić</i>
103. <i>Ćeno</i>	139. <i>Đédo</i>	175. <i>Kàpulār</i>
104. <i>Ćeràda</i>	140. <i>Đéro</i>	176. <i>Kàsina</i>
105. <i>Ćesko</i>	141. <i>Đójo</i>	177. <i>Kalàjdžīć</i>
106. <i>Ćíco</i>	142. <i>Gàgarin</i>	178. <i>Kalàjdžija</i>
107. <i>Ćíko</i>	143. <i>Gārān</i>	179. <i>Kébo</i>
108. <i>Ćípa</i>	144. <i>Gáre</i>	180. <i>Kèreta</i>
109. <i>Ćípe</i>	145. <i>Gárić</i>	181. <i>Kìcija</i>
110. <i>Ćírān</i>	146. <i>Gàtija</i>	182. <i>Kìleša</i>
111. <i>Ćíve</i>	147. <i>Gāvran</i>	183. <i>Kíso Klánčalo</i>
112. <i>Ćóco</i>	148. <i>Garànić</i>	184. <i>Klèpan</i>
113. <i>Ćòrić</i>	149. <i>Gémac</i>	185. <i>Klépica</i>
114. <i>Ćòrkan</i>	150. <i>Gémo</i>	186. <i>Klépo</i>
115. <i>Ćóro</i>	151. <i>Gèr</i>	187. <i>Klèpota</i>
116. <i>Ćùbina</i>	152. <i>Gìlja</i>	188. <i>Klíce</i>
117. <i>Ćúk</i>	153. <i>Givan</i>	189. <i>Kljájo</i>
118. <i>Ćúle</i>	154. <i>Glávonja</i>	190. <i>Kljùčan</i>
119. <i>Ćúrle</i>	155. <i>Gluvája</i>	191. <i>Kóbac</i>
120. <i>Ćútija</i>	156. <i>Gólonja</i>	192. <i>Kòmočār</i>
121. <i>Dàbud</i>	157. <i>Gòlūb</i>	193. <i>Kònzul</i>
122. <i>Déble</i>	158. <i>Góso</i>	194. <i>Kòpica</i>
123. <i>Dèčko</i>	159. <i>Gřka</i>	195. <i>Kòvāč</i>
124. <i>Dèsnica</i>	160. <i>Grgùčalo</i>	196. <i>Korúšac</i>
125. <i>Dòktōr</i>	161. <i>Gúglje</i>	197. <i>Křika</i>
126. <i>Dólje</i>	162. <i>Gùjāš</i>	198. <i>Křlje</i>
127. <i>Drāčār</i>	163. <i>Gūni</i>	199. <i>Křljo</i>
128. <i>Drágo Mèsār</i>	164. <i>Ive Kosòvica</i>	200. <i>Křive</i>
129. <i>Drljágo</i>	165. <i>Jāmbor</i>	201. <i>Kránjac</i>
130. <i>Drljāšić</i>	166. <i>Jánjac</i>	202. <i>Kréčak</i>
131. <i>Dúdle</i>	167. <i>Jázo</i>	203. <i>Krédžo</i>
132. <i>Dùdum</i>	168. <i>Jázo</i>	204. <i>Krivòšija</i>
133. <i>Dúndo</i>	169. <i>Jèjina</i>	205. <i>Krnégo</i>
134. <i>Dúšica</i>	170. <i>Jéž</i>	206. <i>Kùcaja</i>
135. <i>Dvòkolāš</i>	171. <i>Jùgović</i>	207. <i>Kùče</i>

208. Kúde	244. Málica	280. Pínte
209. Kúđo	245. Māršāl	281. Pívac
210. Kùkica	246. Másle	282. Pòpíc
211. Kùkilo	247. Méde	283. Pòštār
212. Kùlāk	248. Médo	284. Pòžār
213. Kùlješa	249. Médo Brúndo	285. Prconja
214. Kùrīr	250. Mèđed	286. Prčíc
215. Kùsilo	251. Mého	287. Prde
216. Kùšan	252. Mèsār	288. Prle
217. Kúšo	253. Měštar	289. Prnje
218. Kundàjica	254. Míle Čàgalj	290. Prñjūš
219. Kužìnić	255. Míle Pròfesōr	291. Prdènjāk
220. Kvrljo	256. Mìli	292. Púco
221. Lāpāš	257. Mìnistar	293. Pújo // Pùsija
222. Lāpat	258. Mīsēc	294. Pùle
223. Lāsūr	259. Mísle	295. Pùljž
224. Lātrki	260. Mladòženja	296. Pùpíc
225. Lāuber	261. Mòlīn	297. Púšonja
226. Lāv	262. Mřgūd	298. Púvalo
227. Léjo	263. Mřki	299. Puljánac
228. Lětko	264. Mřkota	300. Ràdiša
229. Lisica	265. Múce	301. Ràđen
230. Lóngo	266. Mùsa	302. Rášo
231. Lópe	267. Mùški	303. Rébac
232. Lùgār	268. Mùtavac	304. Rébro
233. Lük	269. Múte	305. Réljo
234. Ljàka	270. Mùvėža	306. Répíc
235. Ljúte	271. Nīmi	307. Rěsko
236. Mācan	272. Nūdār	308. Rėvāč
237. Máce	273. Njúko	309. Rìgeta
238. Máconja // Māčkan	274. Òsinjāk	310. Rìgetić
239. Máčak	275. Òsman	311. Rizikalo
240. Máčkonja	276. Pā Īškāra	312. Róđo
241. Māci	277. Páte	313. Ròljeta
242. Mājor	278. Píč	314. Rómo
243. Málac	279. Pijáne	315. Rúde

316. <i>Rúdonja</i>	352. <i>Škíco</i>	388. <i>Túrko</i>
317. <i>Rúnac</i>	353. <i>Škipina</i>	389. <i>Tušilo</i>
318. <i>Rúnje</i>	354. <i>Škéle</i>	390. <i>Ůčitelj</i>
319. <i>Rüs</i>	355. <i>Škémbo</i>	391. <i>Ůdárník</i>
320. <i>Sàfet</i>	356. <i>Škr̃bīn</i>	392. <i>Ůljār</i>
321. <i>Sámac</i>	357. <i>Škr̃ga</i>	393. <i>Vájo</i>
322. <i>Sáre</i>	358. <i>Škr̃ndelja</i>	394. <i>Varičák</i>
323. <i>Sèbura</i>	359. <i>Šlùca</i>	395. <i>Vīsota</i>
324. <i>Sèdmić</i>	360. <i>Šnjàta</i>	396. <i>Vòlina</i>
325. <i>Sèkula</i>	361. <i>Šòkota</i>	397. <i>Vólonja</i>
326. <i>Sére</i>	362. <i>Šòlāk</i>	398. <i>Vr̃ljan Svètina</i>
327. <i>Sirótak</i>	363. <i>Špicēnta</i>	399. <i>Vr̃úci</i>
328. <i>Skújo</i>	364. <i>Šp̃pa</i>	400. <i>Vr̃žna</i>
329. <i>Slàbota</i>	365. <i>Šp̃eka</i>	401. <i>Vùk</i>
330. <i>Slàtki</i>	366. <i>Šp̃ekān</i>	402. <i>Vùltāna</i>
331. <i>Slònina</i>	367. <i>Špiríca</i>	403. <i>Zb̃fcija</i>
332. <i>Sóbe</i>	368. <i>Špúre</i>	404. <i>Zèc</i>
333. <i>Spávalica</i>	369. <i>Štére</i>	405. <i>Zéjo</i>
334. <i>Stāri</i>	370. <i>Šúbe</i>	406. <i>Zèkan</i>
335. <i>Stāri Milkanov</i>	371. <i>Šúka</i>	407. <i>Zékíć</i>
336. <i>Stārkota</i>	372. <i>Šúle</i>	408. <i>Zéko</i>
337. <i>Starèšina</i>	373. <i>Šúrac</i>	409. <i>Zlāt̃ni</i>
338. <i>Strúja</i>	374. <i>Šùšilo</i>	410. <i>Zm̃ijār</i>
339. <i>Strúnjac</i>	375. <i>Šùštēr</i>	411. <i>Zvírac</i>
340. <i>Stúble</i>	376. <i>Švábo</i>	412. <i>Žilān</i>
341. <i>Sùltān</i>	377. <i>Tāmbuc</i>	413. <i>Žitār</i>
342. <i>Sùmljivi</i>	378. <i>Talijan</i>	414. <i>Žízgo</i>
343. <i>Súrac</i>	379. <i>Títo</i>	415. <i>Ždrále</i>
344. <i>Svèti</i>	380. <i>Tr̃nde</i>	416. <i>Žgánjac</i>
345. <i>Šàlūn</i>	381. <i>Tr̃tak</i>	417. <i>Žmùran</i>
346. <i>Šàntèc</i>	382. <i>Tùbilo</i>	418. <i>Žmùre</i>
347. <i>Šàra</i>	383. <i>Tùbonja</i>	419. <i>Žùja</i>
348. <i>Šàrota</i>	384. <i>Tùle</i>	420. <i>Žùkān</i>
349. <i>Šàše</i>	385. <i>Túrbo</i>	421. <i>Žúko</i>
350. <i>Šèško</i>	386. <i>Turčín</i>	422. <i>Žvicēr</i>
351. <i>Šèstonja</i>	387. <i>Tùre</i>	

II. Ženski osobni nadimci:

1. <i>Bàčkuša</i>	31. <i>Gróma</i>	61. <i>Šíca</i>
2. <i>Bàgulja</i>	32. <i>Gùska</i>	62. <i>Šíša</i>
3. <i>Bájica</i>	33. <i>Ìkača</i>	63. <i>Síva</i>
4. <i>Bàruša</i>	34. <i>Jéja</i>	64. <i>Séja</i>
5. <i>Béba</i>	35. <i>Kája Tèrēnka</i>	65. <i>Séka</i>
6. <i>Bèba</i>	36. <i>Käka</i>	66. <i>Sèkula</i>
7. <i>Bíka</i>	37. <i>Kéda</i>	67. <i>Šèva</i>
8. <i>Bika</i>	38. <i>Kèka</i>	68. <i>Šmélja</i>
9. <i>Bíkica</i>	39. <i>Kóka</i>	69. <i>Šmřca</i>
10. <i>Bikùtina</i>	40. <i>Kòpřc</i>	70. <i>Sóva</i>
11. <i>Bíla</i>	41. <i>Kòsòrka</i>	71. <i>Stâra</i>
12. <i>Bironja</i>	42. <i>Křpuša</i>	72. <i>Süva</i>
13. <i>Bòsanka</i>	43. <i>Krivònoga</i>	73. <i>Suváarak</i>
14. <i>Břka</i>	44. <i>Küsa</i>	74. <i>Suvòpička</i>
15. <i>Bròda</i>	45. <i>Küsica</i>	75. <i>Svíla</i>
16. <i>Cána</i>	46. <i>Lála</i>	76. <i>Tràkača</i>
17. <i>Cíca</i>	47. <i>Lêpa</i>	77. <i>Trónjka</i>
18. <i>Còka</i>	48. <i>Màtijanka</i>	78. <i>Tùta Baštanova</i>
19. <i>Cřna</i>	49. <i>Máza</i>	79. <i>Ûgrc</i>
20. <i>Cúja</i>	50. <i>Mláda</i>	80. <i>Učitèljica Rúža</i>
21. <i>Ćéja</i>	51. <i>Mřlja</i>	81. <i>Víla</i>
22. <i>Ćirija</i>	52. <i>Nàna</i>	82. <i>Vrăna</i>
23. <i>Ćúka</i>	53. <i>Náza</i>	83. <i>Vùčica</i>
24. <i>Ćúma</i>	54. <i>Njüša</i>	84. <i>Zèla</i>
25. <i>Dèlōra</i>	55. <i>Pínca</i>	85. <i>Zřna</i>
26. <i>Drózga</i>	56. <i>Răzgovōr</i>	
27. <i>Dúma</i>	57. <i>Róda</i>	
28. <i>Đèka</i>	58. <i>Róga</i>	
29. <i>Găga</i>	59. <i>Rôglovica</i>	
30. <i>Gàngača</i>	60. <i>Róta</i>	

Literatura

- ARALICA, IVAN. 1967. *Nenapisano na darovnici*, u zbirci *Svemu ima vrijeme*, Zagreb: Zora.
- ARj = *Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, ur. Đ. Daničić et alii, Zagreb: JAZU, 1881–1970.
- BOERIO, GIUSEPPE. ³1867. *Dizionario del dialetto veneziano*. Venezia.
- ČILAŠ ŠIMPRAGA, ANKICA. 2011. Muška osobna imena u Promini. *Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, 37/2, Zagreb,
- ČILAŠ ŠIMPRAGA, ANKICA. 2006. Obiteljski nadimci u Promini. *Folia onomastica Croatica*, 15, Zagreb, 39–69.
- DEANOVIĆ, MIRKO; JERNEJ, JOSIP. ¹⁴2002. *Talijansko-hrvatski rječnik*. Zagreb: Školska knjiga.
- GRKOVIĆ, MILICA. 2002. Nadimci – hronologija, funkcija, društveni status. *Słowiańska onomastyka: encyklopedia*, tom I, Warszawa – Kraków: Towarzystwo naukowe warsawskie, 522–524.
- HER = ANIĆ, VLADIMIR; BROZOVIĆ RONČEVIĆ, DUNJA; GOLDSTEIN, IVO; GOLDSTEIN, SLAVKO; JOJĆ, LJILJANA; MATASOVIĆ, RANKO; PRANJKOVIĆ, IVO 2002. *Hrvatski enciklopedijski rječnik*. Zagreb: Novi Liber.
- KEBER, JANEZ. 2002. Vzdevki in hišna imena. *Słowiańska onomastyka: encyklopedia*, tom I, Warszawa – Kraków: Towarzystwo naukowe warsawskie, 533–534.
- KOROBAR-BELČEVA, MARIJA. 2002. Prekari so negativna oboenost, prekari bez negativna konotacija (hronologija, funkciji, opštestven status). *Słowiańska onomastyka: encyklopedia*, tom I, Warszawa – Kraków: Towarzystwo naukowe warsawskie, 517–518.
- MANDIĆ, ŽIVKO. 2000[i.e. 2001]. Nadimci bunjevačkih Hrvata u Mađarskoj. *Folia onomastica Croatica*, 9, Zagreb, 57–135.
- MENAC-MIHALIĆ, MIRA. 1993. Elementi drugog sustava u nadimku. *Folia onomastica Croatica*, 2, Zagreb, 57–66.
- Narodnosni sastav stanovništva RH od 1880. do 2001. godine, *Izdanje Državnog zavoda za statistiku RH* (dostupno na <http://hr.wikipedia.org>).
- NIKONOV, VLADIMIR ANDREEVIČ. 1974. *Imja i obščestvo*. Moskva: Akademija nauk SSSR, Institut etnografii im. N. I. Mikluho-Maklaja.
- NOSIĆ, MILAN. 1993. Tvorba andronima, patronima i metronima u zapadnoj Hercegovini, *Folia onomastica Croatica*, 2, Zagreb, 47–55.
- OS = *Osnoven sistem i terminologija na slovenskata onomastika*. Skopje: MANU, 1983.
- PUTANEC, VALENTIN. 1968. Pavao Vitezović (1652–1713) kao onomastičar. *Rasprave Instituta za jezik*, 1, Zagreb, 45–88.

- PUTZU, IGNAZIO. 2000. *Il soprannome: Per uno studio multidisciplinare della nominazione*. Cagliari.
- RHJ = *Rječnik hrvatskoga jezika*. Zagreb: Leksikografski zavod “Miroslav Krleža”, 2000.
- ŠKOK = SKOK, PETAR. 1971–1974. *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, I–IV. Zagreb: JAZU.
- Stanovništvo prema narodnosti, po gradovima/općinama. Popis stanovnika RH 2001.* (http://www.dzs.hr/Hrv/censuses/Census2001/Popis/H01_02_02/H01_02_02_zup15.html).
- SUPERANSKAJA, ALEKSANDRA VASIL'EVNA. 2003–2004[2006]. Sovremennye russkie prozvišč'a. *Folia onomastica Croatica*, 12–13, Zagreb, 485–498.
- SUPERANSKAJA, ALEKSANDRA VASIL'EVNA. 1973. *Obščaja teorija imeni sobstvennogo*. Moskva: Izdatel'stvo “Nauka”.
- ŠIMUNOVIĆ, PETAR. 2003[i.e. 2004]. Nadimci u Hrvata. *Govor*, XX, 1–2, Zagreb, 421–429.
- ŠKALJIĆ = ŠKALJIĆ, ABDULAH. 1973. *Turcizmi u srpskohrvatskom-hrvatskosrpskom jeziku*. Sarajevo: “Svjetlost” izdavačko poduzeće.

Personal nicknames in the rural environment based on examples from Promina

Abstract

The paper presents masculine and feminine personal nicknames based on material collected in Promina, and provides an explanation of the basic sociological characteristics of this Dalmatian rural region. Furthermore, it explains the lexical origin and importance of this category in light of word formation, and presents a semantic and motivational analysis of the material. Moreover, it explains the occurrence of so-called “interchanging names”.

Ključne riječi: Promina, neslužbena imena, osobni nadimci

Key words: Promina, unofficial names, personal nicknames